

Gevalideerde screeningtools bij duaal leren

Omschrijving project	Instrumenten/methodieken
<p>Kickstart je Toekomst Kickstart je Toekomst ontwikkeld door AP Hogeschool Antwerpen i.s.m. de universiteit Antwerpen</p> <p>Het 'Kickstart je toekomst'-instrument werd niet gemaakt in het kader van duaal leren. Het project had als doel een instrument te ontwikkelen dat de werkkwaliteiten (generieke werkcompetenties) in kaart brengt die jongeren nodig hebben om <i>een goede overstap te maken van de schoolbanken naar werk</i>.</p> <p>Via dit instrument krijgt de jongere inzicht in zijn eigen kwaliteiten. Dit inzicht wordt gekoppeld aan een persoonlijk coachingsplan. 'Kickstart je toekomst' is dus geen evaluatie-instrument, wel een begeleidingsinstrument. Het instrument kan gebruikt worden om in de schoolcontext werkkwaliteiten verder te ontwikkelen. Het is gecreëerd voor leerlingen van de derde graad en voor schoolverlaters.</p> <p>Alle Kickstart-versies werden ontworpen vanuit literatuurstudie en in samenwerking met partners in het onderwijs en in het werkveld. Alle schalen zijn wetenschappelijk gevalideerd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het KICKSTART-INSTRUMENT I-Kick (vragenlijst en feedback) is een webgebaseerd instrument met een zelfbeoordelingsvragenlijst voor jongeren. Na het invullen van de vragenlijst krijgt de jongere onmiddellijk feedback. In het feedbackrapport geeft men met batterijtjes aan op welk niveau de competentie bij de jongere aanwezig is. Daarnaast krijgt de jongere tips om verder te werken aan de competentie. De resultaten worden genormeerd in drie niveaus: start level, mid level en kickstart level. Class-Kick geeft een overzicht van de resultaten van een groep zodat bepaald kan worden aan welke competenties op klasniveau gewerkt wordt. <i>Aan deze tool is een kost verbonden.</i> • De KICKSTART-TOOLBOX is een box met spelmaterialen, spelfiches, een spelrooster en basisinformatie over de werkkwaliteiten. Je krijgt o.a. per werkkwaliteit een overzicht van competenties waarop je als coach verder kan inzoomen. De toolbox bevat zowel materiaal voor individuele coaching als voor coaching van kleine en grote groepen. Het materiaal is bruikbaar in praktijklessen en in algemene vakken. <i>Je kan de informatie online raadplegen en downloaden. Bij sommige spelen is de aankoop van beperkt spelmateriaal nodig.</i> De twee bovenstaande tools worden samen gebruikt.

1. **Kickstart-onderwijs** richt zich naar 8 generieke werkkwaliteiten:

Beroepsvaardigheden

- Planning en prioriteiten (niet bij Werkveld)
- Samenwerking
- Voorkomen
- Betrouwbaarheid en stiptheid
- Probleemoplossend vermogen

Communicatievaardigheden

- Luistervaardigheden
- Inlevingsvermogen
- Assertiviteit

2. **Kickstart-werkveld** richt zich naar 7 generieke werkkwaliteiten. De schaal 'planning en prioriteiten' komt hier niet aan bod omdat ze voor jongeren die in het werkveld staan, niet gevalideerd kon worden. 'Plannen' en 'prioriteiten stellen' zijn voor deze jongeren blijkbaar twee te onderscheiden werkkwaliteiten.

Een coachingsplan kan na het invullen van de I-kick hulp bieden bij het inplannen van acties om de competenties te versterken. Bij het coachingsgesprek vertrekt de coach vanuit de sterktes, krachten en mogelijkheden van de jongere (waarderende benadering). De I-Kick kan een tweede keer ingevuld worden om de evolutie bij de jongere in kaart te brengen.

- De [KICKSTART-HANDLEIDINGEN](#) zijn er zowel voor het coachen van leerlingen als van jonge werkzoekenden.
- Het [KICKSTART-DIDACTISCH MATERIAAL](#) is een bijkomend groeiend aanbod van direct inzetbare materialen om aan de slag te gaan met Kickstart.
- De [KICKSTART-GOOD PRACTICES](#) vertellen hoe scholen elk op hun eigen wijze aan de slag gaan met Kickstart.

Je kan de kickstart-handleidingen, het kickstart-didactisch materiaal en de kickstart-good practices online raadplegen en downloaden.

ICE-model DuLeGO!

[ICE-model DuLeGO!](#)
ontwikkeld door GO!
i.s.m. Artesis Plantijn
Hogeschool

In het project *DuLeGO!* ontwikkelde GO! het ICE-model (Intake-Casussen-Exploratie) voor de screening en intake bij *duaal leren*. DuLeGO! pleit voor een sterke onderwijsloopbaanbegeleiding en heeft hiervoor een leidraad met opdrachten uitgewerkt. Het al bestaande Kickstartinstrument werd bijgestuurd richting *duaal leren*: kickstart-duaal.

Kickstart-duaal neemt 7 werkkwaliteiten van kickstart-onderwijs over en voegt de component 'motivatie voor *duaal leren*' toe:

- Motivatie voor *Duaal Leren*

Beroepsvaardigheden

- De [LEIDRAAD LOOPBAANLEREN](#) wil leerkrachten handvatten geven om leerlingen te leren kiezen, met hen in gesprek te gaan over hun werkkwaliteiten en ze te helpen bij het ontwikkelen van loopbaancompetenties. De leidraad biedt hiervoor verschillende tools aan. Deze tools kunnen helpen om meer informatie te krijgen over een aantal dimensies rond motivatie.

Je kan de informatie online raadplegen en downloaden.

- [KICKSTART- DUAAL](#) is een aangepaste versie van Kickstart-onderwijs. Het werd ontwikkeld als ondersteuningsinstrument bij het bepalen van de arbeidsrijpheid en -bereidheid. De schaal 'probleemoplossend vermogen' valt weg als je het instrument vergelijkt met Kickstart-onderwijs. Deze competentie is minder cruciaal op de leeftijd dat men de keuze maakt voor *duaal leren*.

Aan deze tool is een kost verbonden.

- Planning en prioriteiten
- Samenwerking
- Voorkomen
- Betrouwbaarheid en stiptheid

Communicatievaardigheden

- Luistervaardigheden
- Inlevingsvermogen
- Assertiviteit

Het **ICE-model** (Interesse, Casussen, Exploratie) voorziet een stappenplan in het screeningsproces dat best start in de tweede graad.

- Fase 1: communicatie over duaal leren
- Fase 2: **Intake**: gesprek en procedure (Kickstart-onderwijs)
- Fase 3: **Casussen**: gedrag in concrete situaties inschatten door te vergelijken met leidraad (casussen en kijkwijzer)
- Fase 4: Aan de slag met de werkkwaliteiten: coachingsmethodieken (Kickstart Je Toekomst)
- Fase 5: **Exploratie**periode in reële arbeidssituatie (WE-tool en Me-tool, leidraad exploratie, VEER-methode=Voorbereiden, Exploreren, Evalueren, Reflecteren)
- Fase 6: Kickstart-duaal afnemen
- Fase 7: Advies klassenraad
- Fase 8: Matching en intake in een bedrijf

Ter ondersteuning van de verschillende activiteiten wordt soms verwezen naar reeds bestaande instrumenten en methodieken. Daarnaast werden tijdens het project een aantal nieuwe instrumenten uitgewerkt.

- De **LEIDRAAD SCREENING EN INTAKE VOOR DUAAL LEREN** voorziet
 - contextgebonden stellingen/casussen: de casussen zijn gebaseerd op de VDAB-werkcompetenties en de competenties van Kickstart
 - een kijkwijzer en een leidraad bij de casussen
 - werkfiches voor leerlingen bij de casussen.
 - informatie over de STARR-methode (Situatie, Taak, Actie/Activiteiten, Resultaat).

Je kan de informatie online raadplegen en downloaden.

- De twee observatietools (Me-tool en We-tool) worden in de exploratiefase die de duale leerfase voorafgaat, gebruikt om de aanwezige arbeidsrijpheid te observeren en te meten. Deze tool kan gebruikt worden tijdens de verkennende snuffelstage van een week. **ME-TOOL (mezelf + exploratie)** wordt door de jongere ingevuld. **WE-TOOL (werkgevers + exploratie)** wordt door de werkgever ingevuld.

Door het cijfer 0 of 5 in te tikken in het gekozen vakje kan je in de tool een andere score invoeren.

Je kan de tools online raadplegen en downloaden.

Screeningtool VOLTA

ontwikkeld door VOLTA
i.s.m. KULeuven

De sectororganisatie VOLTA werkte in het kader van een ESF-project een *screeningstool rond arbeidsrijpheid* uit. De dimensies opgenomen in de tool, zijn gebaseerd op onderzoek van de KULeuven. Het screeningsinstrument bestaat uit een Exceltool waarin 8 basiselementen van arbeidsrijpheid worden beoordeeld. Volta voegde aan deze 8 componenten nog een element 'veiligheid' toe aangezien veiligheid voor de studierichting Elektrische installaties van cruciaal belang is.

De 9 componenten zijn:

- Werkhouding
- Input en initiatief
- Interactie met anderen
- Leren
- Motivatie
- Toekomstbeeld en wereldbeeld
- Zelfbeeld en zelfvertrouwen
- Zelfsturing en organisatie
- Veiligheid

De tool wordt door de school, de leerling en het bedrijf op vier momenten ingevuld (voor, tijdens en op het einde van het duale leertraject) en brengt zo de vordering van de jongere in kaart via het spindiagram.

Daarnaast ontwierp Volta een logboek waar de jongere notitie kan nemen van de gedane activiteiten.

• De [TOOL ARBEIDSRIJPHED](#) geeft in één oogopslag een idee hoe de jongere zich profileert qua attitude en hoe de jongere evolueert tijdens het duale leertraject. De tool kan als communicatie- en als begeleidingstool gebruikt worden. De tool geeft immers de groei weer die een leerling kan doorlopen van bij de start van het (duale) leertraject tot bij de tewerkstelling.

• In het [LOGBOEK LEREN OP DE WERKPLEK](#) kan de jongere per week notitie nemen van de werkzaamheden, illustraties toevoegen en de activiteitenlijst afvinken.

Je kan beide tools online raadplegen en downloaden.

SIM-ME(JES)

Jes is een vormingsorganisatie voor stedelijk jeugdwerk in Antwerpen, Brussel en Gent. SIM-ME wil een

• Het [SIM-ME-DRAAIBOEK](#) geeft informatie over de visie van waaruit de SIM-ME-methodiek werd opgebouwd. De ontwikkelde tools en

[SIM-Me\(Jes\)](#) ontwikkeld door JES i.s.m. CLW Gent

bewuste, positieve keuze voor duaal leren mogelijk maken via een *methodiek voor Screening, Intake, Matching, ME*.

De methodiek geeft niet alleen de jongere inzicht in zichzelf, maar geeft ook leerkrachten, trajectbegeleiders en werkgevers inzicht in wat zij van de jongere (mogen) verwachten. Het SIMME-project werd uitgewerkt in de context van deeltijds onderwijs.

Tijdens het proces van screening, intake en matching staat de jongere centraal. De jongere krijgt, met ondersteuning van de trajectbegeleider, zicht op zijn motieven en kwaliteiten om van daaruit zijn loopbaan verder uit te tekenen.

De methodiek omvat volgende instrumenten:

- Via de *workshop* onderzoekt men of de jongere arbeidsbereid is. De centrale vraag hierbij is 'Wat wil ik?'. De jongere krijgt de tijd en de taal om zijn/haar loopbaanstrategie te formuleren (motieven).
- Een *assessment* brengt in kaart of de jongere voldoende capaciteiten heeft om te leren op een leerwerkplek (kwaliteitenreflectie). De centrale vraag is 'Wat kan ik al?'. Hierbij doet men o.a. beroep op het competentiekader [TOCI](#) waarin volgende competenties opgenomen zijn:
 - Doorzetten,
 - Initiatief nemen
 - Samenwerken
 - Zelfredzaamheid
 - Aangepaste communicatie

procedures worden omschreven en een praktische bundel met werkfiches wordt ter beschikking gesteld.

- Via de workshop wordt de jongere bewust van zijn kennen en kunnen en zijn motivatie in functie van zijn verdere (leer)loopbaan. Op die manier biedt de workshop input voor de mate waarin de jongere klaar is om een beroepskeuze te maken. In de [WORKSHOP](#) vind je de handleiding, inclusief materiaal en tips en tricks over hoe de workshop begeleid dient te worden.
- De resultaten en de aanbevelingen die uit het project voortvloeien, vind je in [RESULTATEN EN AANBEVELINGEN](#).
Je kan het SIM-ME draaiboek, de workshop en de resultaten en aanbevelingen online raadplegen en downloaden.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Respect ▪ Stiptheid. <p>Via het assessment probeert men een antwoord te geven op de vraag of de jongere arbeidsrijp is.</p>	
<p>InClusief (ontwikkeld door TOPunt Gent)</p>	<p>InClusief richt zich naar leerkrachten, begeleiders en CLB-medewerkers in het SO en biedt een <i>methodiek aan om screenen, matchen en coachen van generieke competenties binnen duaal leren vorm te geven</i>. De methode van InClusief wordt uitgezet in een coachingstraject dat een schooljaar in beslag neemt. Dit instrument kan vanaf de tweede graad gebruikt worden. Er wordt steeds vertrokken vanuit de talenten van de jongere waarbij de jongere de ‘expert is van zichzelf’.</p> <p>De activiteiten en gesprekstechnieken zijn voornamelijk bedoeld om individueel met een jongere aan de slag te gaan. Er zijn ook oefeningen opgenomen die in groep kunnen gedaan worden.</p> <p>Het coachingsproces doorheen het schooljaar wordt ondersteund door verschillende methodieken en tools waaruit je kan kiezen: Kick-start, Padvinder, I like junior, reflectieformulier, observatiefiche, motievenkaartjes, oplossingsgericht coachingsmodel, steekkaarten ‘eerste hulp bij weerstand’, ‘kantelmodel’, snuffelstage, beroepenfilms VDAB...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het ORIENTERINGSINSTRUMENT DUAAL LEREN brengt in kaart of de jongere enerzijds arbeidsbereid anderzijds arbeidsrijp is. Het instrument volgt verschillende fasen in de oriëntering op klasniveau of met de individuele leerling. De verschillende fasen in het oriënteren worden voorgesteld door verschillende vragen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Weet je wat je wil? (arbeidsbereidheid nagaan) ▪ Weet je wat je kan? (arbeidsrijpheid nagaan) ▪ Weet je waarvoor je kiest? (dual leren een onderwijsvorm voor de jongere?) ▪ Weet je wat je nodig hebt? (redelijke aanpassingen, matchen) • Het REFLECTIE-INSTRUMENT ondersteunt het reflectieproces over generieke competenties. • Samen met de jongere wordt een traject doorlopen en onderzocht of hij/zij nood heeft aan REDELIJKE AANPASSINGEN. <i>Je kan het oriënteringsinstrument, het reflectie-instrument en de redelijke aanpassingen online raadplegen en downloaden.</i>
<p>TOCI</p>	<p>TOCI staat voor TrajectOverschrijdend CompetentieInstrument en is een screenings- en</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De handleiding geeft een antwoord op de vragen wat, wie, wanneer, hoe, waarom TOCI gebruiken.

(ontwikkeld door het
Regionaal
Overlegplatform Gent)

evaluatiemethodiek. Het is een scoreformulier, waarop per periode en per traject competenties kunnen worden gescoord. In het TOCI zijn er 9 generieke competenties opgenomen, die volgens alle betrokken partners cruciaal zijn in de leerloopbaan van een jongere. De 9 competenties zijn geselecteerd uit verschillende andere competentie-instrumenten en weerspiegelen de dimensies van arbeidsrijpheid waarover consensus bestaat in het bestaande wetenschappelijke onderzoek rond duaal leren. Elke competentie wordt verder geconcretiseerd in een drietal deelcompetenties.

- Het [TOCI-competentieinstrument](#) kan zowel door de jongere als door de begeleider ingevuld worden. TOCI dient als basis voor gesprek. Niet alle competenties dienen telkens ingevuld te worden.

Klaar voor duaal
(ontwikkeld door de
universiteit Antwerpen in
opdracht van het
Provinciaal Onderwijs
Antwerpen)

In opvolging van de studie 'Inschatten van arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid'¹ ontwikkelde de universiteit Antwerpen een instrument om scholen een houvast te geven bij screening van leerlingen in het kader van duaal leren (2016-2018).

- Er werden twee aan elkaar gekoppelde instrumenten ontwikkeld (een evaluatielijst en een rubric) die de verschillende dimensies van arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid exhaustief in kaart brengen.
- Er werd ook een handleiding uitgewerkt, die scholen moet helpen om de dimensies van de evaluatielijst en de rubric kwaliteitsvol in kaart te brengen.

- De [RUBRIC](#) biedt de betrokkenen bij duaal leren een transparant en volledig overzicht van de verschillende clusters en dimensies uit de studie om een uitspraak te doen over de vraag of de jongere competent is om duaal te gaan leren. De rubric geeft dus een overzicht van wat er gescreend moet worden. Voor elke dimensie worden verschillende ontwikkelingsniveaus geformuleerd, waarbij beschreven wordt welk gedrag een jongere vertoont indien hij/zij in een bepaalde prestatiecategorie valt. De rubric is geschikt als communicatie-instrument tussen jongere-school-bedrijf. Ze vormt een goede beslisthulp bij de klassenraad.
- Deze rubric kan in combinatie met de [EVALUATIELIJST](#) 'Klaar voor Duaal' worden gebruikt. Bij de evaluatielijst wordt bij elke subdimensie aangeduid of deze zelden, soms, meestal of altijd van toepassing is. De evaluatielijst is eenvoudiger in gebruik. Hierdoor kunnen verschillende partijen (bv. jongere, mentor, leerkracht(en)) de evaluatielijst relatief snel invullen. De evaluatielijst wordt best niet zonder de rubric gebruikt.
Je kan beide tools online raadplegen en downloaden.
- De [PRAKTIJKGIDS](#) biedt houvast voor de manier waarop de evaluatielijst en de rubric moeten worden ingezet om tot een

¹ Gijbels D., Kyndt E., Wille B. (2017), *Inschatten van arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid in duaal leren*

kwaliteitsvol (valide, betrouwbaar, transparant) advies te komen. Er worden voorbeeldvragen, activiteiten en ondersteunende hulpmiddelen opgesomd die bijkomende informatie kunnen geven over de criteria uit de rubric en de evaluatielijst.

Je kan de praktijkgids online raadplegen en downloaden.